

Nr 348

Av herrar **Helén** och **Bengtson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag på tilläggsstat till Statens hantverks- och industrilånefond.*

(Lika lydande med motion nr 393 i Andra kammaren.)

Genom beslut av 1968 års riksdag (prop. 61 SU 102, rskr 254) uppdrogs vissa nya riktlinjer för företagareföreningarnas verksamhet. I samband härmed erhöll föreningarna bemyndigande att utlämna lån ur hantverks- och industrilånefonden med ett maximibelopp på 150 000 kronor, vilket utgjorde en fördubbling av vad som tidigare gällt. Med hänsyn härtill har efter hand som följd av dels den högre lånegränsen, dels de alltmer kapitalkrävande investeringarna i produktionsmedel behoven av ökade lånemedel i företagareföreningarna gjort sig gällande.

I en skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 november 1969 hemställde Företagareföreningarnas förbund om en förstärkning av hantverks- och industrilånefonden för budgetåret 1969/70 att anvisas på tilläggsstat med ett belopp av 28,6 miljoner kronor. Efter att ha inhämtat uppgifter från landets företagareföreningar ansåg sig kommerskollegium kunna tillstyrka ett belopp av 15 miljoner kronor. Härvid anfördes att i den mån företagens kreditsvårigheter ligger inom ramen för vad som åsyftas för att åstadkomma en dämpning av konjunkturen, utgör de blott det resultat man velat nå med den förda politiken.

Vi bedömer emellertid som olyckligt att den ekonomiska åtstramningen i så hög grad som skett drabbar kreditgivningen till näringslivet och då särskilt hårt de mindre och medelstora företagen.

Sedan hösten 1969 råder praktiskt taget kreditstopp i fråga om affärs- och sparbankernas utlåning till industri- och serviceföretag.

Resultatet härav är bl. a. att lån för nyinvesteringar avslås och att kundväxlar i många fall ej kan diskonteras. Vidare har konstaterats att tidigare beviljade amorteringsfria krediter beläggs med amorteringar. Dessa förhållanden har lett till uppkomsten av en grå marknad i fråga om pengar, onormala kreditrelationer mellan kunder och säljare samt en i vissa fall osund offertgivning där krav på långa kredittider går före hänsyn till lägsta pris.

Företag som under senare år expanderat snabbt — och det är många bland de mindre och medelstora företagen — har i många fall en hög lånebelastning för gjorda investeringar i byggnader och maskiner. Dessutom har kravet på en snabbt stegrad omsättning krävt ökat rörelsekapital. Dessa företag drabbas självfallet hårt av nuvarande höga ränteläge och skärpta amorteringskrav samtidigt som de oftast

måste ge höjda rabatter för att få snabb betalning för sina produkter. Den egenfinansiella expansionskraften är starkt beskuren, och företagen tvingas under rådande kreditförhållanden stagnera eller lägga ner sin verksamhet.

Risk föreligger sålunda att företag torde komma i allvarlig krissituation, vilken kan innebära att företag trots god lönsamhet och i övrigt god ställning på marknaden tvingas inställa sina betalningar i ett i det närmaste överhettat konjunkturläge. Detta är inte enbart negativt för företagen, utan får ävenledes icke önskade följdverkningar för samhället samtidigt som rubbningar uppstår i näringslivets nätverk av företag i skilda storlekar, något som är av ondo för ett fullgott funktionerande i den samlade gemensamma produktionen.

Det är sålunda önskvärt att föreningarna mycket snabbt kan tillföras ytterligare lånemedel, vilka i första hand kommer till användning såsom kortfristig utlåning för täckande av partiell brist på rörelsemedel. Lånen bör få specialkaraktär och löpa med en amorteringstid av 3 till 5 år. Ett sådant förfarande ger möjlighet för företagareföreningarna att genom kortfristiga lån i tider av hård kreditpolitik lösa likviditetskriser hos de mindre företagen, vilka bedöms vara livskraftiga och utvecklingsbara.

Vad angår behovet anser vi att den av Företagareföreningarnas förbund anförda summan är realistisk men vill med hänsyn till kreditläget förorda en viss restriktivitet. En viss begränsning synes därför vara realistisk.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen vid behandling av proposition nr 2 angående utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1969/70 måtte till *Statens hantverks- och industrilånefond* anvisa ett investeringsanslag av 10 miljoner kronor.

Stockholm den 27 januari 1970

Gunnar Helén (fp)

Torsten Bengtson (cp)